

Nr 223.

Godkänd av första kammaren den 8 maj 1934.
Godkänd av andra kammaren den 8 maj 1934.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under tredje huvudtiteln gjorda framställning i fråga om anslag till beredande av viss gottgörelse åt förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar.

(Statsutskottets utlåtande nr 101.)

Till Konungen.

Uti den till riksdagen avlåtna, den 3 januari 1934 dagtecknade propositionen angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t under tredje huvudtiteln (punkt 23 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att för viss gottgörelse åt förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Riksdagen vill till en början lämna en på införskaffade uppgifter grundad redogörelse för den hittills bedrivna hjälpverksamheten till förmån för rysslandssvenskarna.

Under åren 1920—1922 omhänderhades nämnda verksamhet av statens kommitté för hjälp åt rysslandssvenskar. För bestridande av de med densamma förenade utgifter anvisade riksdagen under nämnda tre år inalles 392,000 kronor. Vid sidan härav anvisade riksdagen under åren 1921 och 1922 till lån åt svenska undersåtar, som i Ryssland berövats sin egendom, 330,000 kronor. Under förenämnda tid hava alltså tillhoppa anvisats 722,000 kronor.

Efter det nämnda kommitté upphört med sin verksamhet utövades densamma först av Drottningens centralkommitté och därefter av nämnden för hjälp bland rysslandssvenskar. Under tiden 1923—1932 har Kungl. Maj:t vid olika tillfällen för ändamålet av lotterimedel anvisat sammanlagt 951,300 kronor. Av stats- och lotterimedel hava sålunda hittills anvisats sammanlagt 1,673,300 kronor eller, i runt tal, 1.7 miljoner kronor.

De registrerade rysslandssvenskar, som erhållit hjälp sedan år 1923, hava utgjort 325 personer, representerande 660 familjemedlemmar. Under år 1933 uppgick motsvarande antal till 69 personer, representerande 107 familjemedlemmar.

Under årens lopp hava ingivits ett flertal framställningar till Kungl. Maj:t i syfte att åvägbringa en lösning av rysslandssvenskarnas ersättningsfråga. Ävenledes hava på initiativ av statsmakterna verkställts vissa utredningar rörande rysslandssvenskarnas fordringsanspråk.

Vid 1933 år riksdag förelåg ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag rörande vissa uppgörelser dels mellan svenska staten och Sovjetunionens regering, dels ock mellan staten och Stockholms enskilda bank angående ett år 1917 av en rysk bankinrättning här i landet deponerat guldparti till ett värde av omkring 5 miljoner rubel. Enligt de träffade uppgörelserna, för vilka grunderna god-

kändes av riksdagen, uppgår den på svenska staten fallande delen av guldpartiets värde till 5,203,365 kronor 21 öre. Efter täckandet av vissa förskott och fordringar m. m., vilka ansetts böra likvideras med anlåtande av ifrågavarande medel, skulle av svenska statens andel i valutan för guldpartiet återstå ett belopp av 3,849,933 kronor 91 öre.

Med anledning av förenämnda uppgörelser hava rysslandssvenskarna ånyo hänvänt sig till Kungl. Maj:t med anhållan, att förslag till lösning av ersättningsfrågan måtte föreläggas nu pågående riksdag.

Det förslag, som Kungl. Maj:t nu förelagt riksdagen, innebär, att ett belopp av 1,000,000 kronor skulle anvisas till fördelning bland sådana svenska medborgare, vilka under någon mera avsevärd tid före revolutionen varit bosatta i Ryssland och som åsamkats förlust genom nationaliseringen av deras egendom.

Enligt riksdagens åsikt kan staten icke anses hava någon på rättslig grund vilande skyldighet att ersätta rysslandssvenskarna de förluster, som i samband med omvälvningen i Ryssland drabbat dem, varav följer, att någon förpliktelse för staten ej heller föreligger att till rysslandssvenskarna avstå det belopp, som enligt förenämnda uppgörelser tillfaller staten, eller del därav.

Då riksdagen emellertid anser sig böra medgiva, att staten ändock vidtager ytterligare åtgärder för att bereda rysslandssvenskar och deras familjer lättnad i den svåra ställning, i vilken de kommit till följd av de lidna förlusterna, kan riksdagen alltså icke grunda detta på annat än humanitära och billighetsskäl.

Riksdagen finner sig därför icke kunna godkänna det i propositionen framställda förslaget, i vad det avser, att det belopp, som finnes böra disponeras för ovan angivna ändamål, skulle fördelas icke uteslutande efter behovsprincipen, utan jämväl avse att ersätta uppkomna förluster, och detta desto mindre, som en fördelning efter sistnämnda grund icke torde vara möjlig att verkställa på sådant sätt, att densamma komme att tillfredsställa rimliga anspråk på objektivitet och rättvisa, och vid en sådan fördelning av den relativt obetydliga summa, som för ändamålet skulle kunna disponeras, skulle de belopp, som komme att utbetalas såsom engångsersättningar, i regel bliva så ringa, att någon mera effektiv eller varaktig hjälp icke därigenom komme att beredas vederbörande mottagare.

Enligt riksdagens mening böra därför statens åtgärder uti ifrågavarande hänseende lämpligen inriktas på att fortfarande, såsom hittills skett, efter prövning i de individuella fallen utgiva periodiska understöd åt sådana rysslandssvenskar och deras familjer, som till följd av lidna förluster av nu ifrågavarande slag äro i behov av hjälp. Om så sker, förefinnes ingen anledning, att staten avstår något av det staten enligt förenämnda överenskommelser tillfallna beloppet, utan synes i stället viss del därav böra avsättas till en fond, vars avkastning skall användas för oförmälda ändamål, och anser sig riksdagen böra för avsättning till en sådan fond anslå 2,000,000 kronor. Den årliga avkastningen därav torde kunna beräknas till omkring 75,000 kronor, vilket belopp således för varje år skulle bliva disponibelt för hjälpverksamheten.

Förvaltningen av fonden synes lämpligen böra anförtros åt statskontoret. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att lämna närmare direktiv för hjälpverksamhetens ordnande. Riksdagen vill dock uttala, att, såsom redan ovan framhållits, behovsprincipen uteslutande bör komma till tillämpning. I vissa fall torde, om tillgängliga medel därtill finnas, även om direkt nödläge icke föreligger, understöd kunna givas till påbörjande av verksamhet och dylikt i

syfte att bereda vederbörande möjlighet att skaffa sig försörjning. Hjälpverksamhetens omfattning synes icke böra inskränkas till det antal registrerade nödlidande rysslandssvenskar, som nu finnes, utan, sedan vederbörande avlidit, komma, därest behov föreligger, efterlevande maka ävensom oförsörjda barn till godo. Hinder bör dock icke föreligga för Kungl. Maj:t att utsträcka hjälpverksamheten även till andra rysslandssvenskar och deras efterlevande än sådana, som nu äro registrerade, och detta även om de icke äro bosatta i Sverige. När sådana förhållanden inträda, att fondens avkastning icke behöver helt tagas i anspråk för det avsedda ändamålet, bör fonden successivt minskas genom att kapitalet begränsas och överskjutande belopp tillföres inkomsttiteln "Diverse inkomster". Riksdagen förutsätter, att Kungl. Maj:t i sinom tid vidtager åtgärder i detta syfte.

Riksdagen vill giva uttryck åt den uppfattningen, att med vad riksdagen nu beslutat frågan om ersättning eller understöd från svenska statens sida till rysslandssvenskarna i anledning av deras ovannämnda förluster måste anses vara slutligt avgjord.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag såsom *avsättning till en fond för lämnande av understöd åt förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar* för budgetåret 1934/1935 anvisat under tredje huvudtiteln ett extra anslag av 2,000,000 kronor.

Stockholm den 8 maj 1934.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 224.

Godkänd av första kammaren den 4 maj 1934.
Godkänd av andra kammaren den 4 maj 1934.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner
angående vissa ändringar i lagen om fattigvården.*

(Andra lagutskottets utlåtande nr 23.)

Till Konungen.

I anledning av två inom riksdagen väckta motioner får riksdagen, under återopande av vad som anförts i andra lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 23, varav ett tryckt exemplar härvid fogas, anhålla att Eders Kungl. Maj:t efter återupptagandet av den under åren 1932 och 1933 inom socialdepartementet i syfte att söka nedbringa statens kostnader för fattigvården verkställda undersökningen angående lämpligheten av ändringar i, bland annat, fattigvårdslagens bestämmelser om hemsändning av understödstagare, ville, efter ytterligare utredning, med beaktande, utan att berättigade humanitära hänsyn åsidosättas, jämväl av kommunernas intresse, att berörda be-